

Naiva drömmar om demokrati i Pakistan

Naiva drömmar om demokrati i Pakistan

Den våldsspiral som drabbat Pakistan leder sannolikt inte till inbördeskrig, upplösning av Pakistan eller en "balkanisering". Hotet kommer från en liten minoritet radikala krafter. Garanten mot dessa jihadister är på kort sikt militären, inte demokratin. Val skulle mycket väl kunna hållas idag, om en vecka, eller om en månad, men det skulle inte förändra något i grunden, skriver Nicklas Norling vid Institutet för Säkerhets- och Utvecklingspolitik.

Pakistan behöver ny generation ledare

Av NICKLAS NORLING

Även om Pakistans president Pervez Musharraf angripits från många håll sedan 11 september 2001 så har han vid få tillfällen varit så isolerad som efter mordet på oppositionsledaren Benazir Bhutto.

Tacken för att han fört ett krig mot delar av sitt eget folk i USA:s tjänst är både underminering från Bushadministrationen och impopularitet i sitt eget land. USA:s val att rycka undan mattan för Pervez Musharraf har drivits mer av orealistiska utvecklingspolitiska klyschor om demokrati än av strategiskt tänkande. Musharraf klättrade högt i sitt samarbete med USA men föll hårt och drog Pakistan med sig i fallet.

I dagsläget är det osäkert om parlamentsvalen kommer hållas den 8 januari, men USA har tydligt framfört sin ståndpunkt att "valet skall hållas på utsatt eller närliggande datum". Vilken funktion skulle demokratiska val fylla i ett läge där Pakistans statsapparat står under hot? Är det verkligen rätt läge att pressa fram val i Pakistan efter ett år av våld som inte överträffats sedan Pakistans delning 1971?

Ett politiskt korrekt svar på detta är att en civil regering och demokratiska val oundvikligen leder till stabilitet. Att detta på kort sikt, och framförallt i fel läge, skulle kunna destabilisera både landet och splittra dess institutioner är dock en fråga som ofta

undviks.

Under ideala omständigheter skulle ett pakistanskt val ge en legitim regering (samt en militär som stödjer den), en stärkt premiärministerpost och ett återinrättande av den avsatta högsta domstolen.

Men detta skulle ha varit svårt att uppnå även med Benazir Bhutto vid liv och verkar än mer långsökt i dag. Den rävsax som Musharraf, Pakistan och USA sitter i är i mångt och mycket ett resultat av en felriktad amerikansk (och till viss del europeisk) politik.

USA hade en noga uträknad strategi inför valen för att uppnå sina två övergripande mål av demokrati och stabilitet i Pakistan: en civil-militär regering ledd av Pervez Musharraf som president och Benazir Bhutto som premiärminister. Denna formel sågs som både relativt politiskt korrekt och praktisk, oavsett om den inkluderade en illegitim militär president (som kan ge stabilitet) och en premiärminister med nedsvärtad historia av korruption och maktmissbruk (som kan uppfylla illusionen av demokrati).

Glorifieringen av Benazir Bhutto världen över som Pakistans "demokratiska hopp" kan vara begripligt i nuläget, men glömmer att hennes tid som premiärminister (1988-1990 och 1993-1996) kantades av plundring av statskassan och undermåligt ledarskap. Ekonomin urholkades och biståndspengar försvann spårlöst.

Som sina politiska rivaler, exempelvis Nawaz Sharif, utmärkte sig Benazir Bhutto främst genom personliga maktaspirationer på bekostnad av Pakistans framtid.

Hennes västvänliga retorik och karisma har resulterat i att regeringar i Väst undvikit att se de risker som kritiken mot Pervez Musharraf och upphaussningen av Benazir Bhutto inneburit. Att denna strategi nu fallit samman på grund av att symbolen och personen Benazir Bhutto blivit offer för ännu ett blodigt attentat pekar på hur skör denna politik i grunden var.

Strategin bortsåg från att Pakistan behöver en ny generation politiska ledare med genuina aspirationer att föra landet i riktning mot demokrati och stabilitet. Inte ett garde som förbrukat sitt förtroende hos Pakistans befolkning och med en demonstrerad inkompetens att leda landet.

Att Benazir Bhuttos son, Bilawal Bhutto, nu fått förtroende att leda PPP och att hennes man Asif Ali Zardavi (vars korruptionsbenägenhet är bortom alla tvivel), skall leda PPP tills sonens studier är avklarade förstärker den nepotism som Bhutto-dynastin demonstrerat.

Även om denna kan paketera sitt budskap om demokrati och charma Washington väl så är inte detta vad varken Pakistan eller USA behöver. Valen i dagsläget är således mycket få och Pervez Musharraf kan idag delvis ses både som roten till och en temporär lösning på problemen.

Även om Pervez Musharraf både har en låg popularitet och har verkat relativt kraftlöst gentemot de islamistiska krafterna i Pakistan så har förutsättningarna för hans jobb varit de värsta tänkbara. I takt med ökade självmordsbombningar, oroligheter i stamområdena längs den afghanska gränsen (som staten aldrig kontrollerat), samt en oförmåga att minska klassklyftorna, så har hans popularitet rasat. Detta trots en stark ekonomisk utveckling under hans styre.

Samtidigt har presidenten själv varit en måltavla för jihadister vid en rad mordförsök. En missriktad amerikansk och europeisk politik och grundlösa anklagelser från oppositionen (varav det senaste exemplet är konstanta anklagelser om underrättelsetjänstens inblandning i alla attentat, inklusive det mot Bhutto) har också försvårat Musharrafs balansgång.

När terrorn slog som hårdast i Pakistan i höstas tackade både USA och EU för Musharrafs stöd i kampen mot terrorismen med att hårt kritisera hans införande av undantagstillstånd.

Det huvudsakliga felet i USA:s och till viss del EU:s politik har varit att den gått i otakt med utvecklingen i Pakistan och varit ostrukturerad när president Musharraf som mest behövt stöd.

Hans införande av undantagstillstånd i början på november må ha haft politiska undertoner men sällan uppmärksammas att hans skäl var legitima med tanke på den våldsspiral som Pakistan upplevt under 2007. Offren för självmordsbombningar (och andra relaterade mordförsök) är tio gånger större jämfört med åren 2003-2006 samtidigt som oktober detta år var en av de blodigaste på årtionden med nästan tusen döda i konfrontationer mellan militären och rebeller samt självmordsbombningar.

Attackerna under 2007 har också drabbat de relativt säkra städerna Islamabad och Rawalpindi samtidigt som militanta islamistiska grupperingar har fått fotfäste bara kvarter från regeringsbyggnaderna i huvudstaden.

Händelserna kring Röda moskén (Lal Masjid) i Islamabad under våren och sommaren som slutade med en stormning av byggnaden efter att den barrikaderats av fundamentalistiska och militanta element är ett exempel på magnituden av detta. Det krigstillstånd som rått mellan militanta islamister och regeringstrupper i gränsområden till Afghanistan är ett annat exempel.

Det bör noteras att EU stödde den palestinske presidenten Mahmoud Abbas undantagstillstånd när Hamas tog över Gaza men undvek att stödja Musharraf's undantagstillstånd trots att al-Qaida och andra fundamentalistiska element kan ta över kontrollen av Waziristan och andra delar av de federalt administrerade stamområdena (FATA).

Den våldsspiral som drabbat Pakistan riskerar sannolikt inte att leda till ett inbördeskrig, upplösning av Pakistan, eller "balkanisering" som det spekulerats i.

De farhågorna bygger på felaktiga premisser om etniska skiljelinjer som den främsta konflikten. Konflikten i Pakistan idag är mellan en liten minoritet av extremt radikala krafter och den pakistanska staten. Dessa finns både i FATA men också i Punjab som en konsekvens av att man tidigare använde dessa grupper i konflikten över Kashmir. Garanten mot dessa jihadistiska är obekvämt nog på kort sikt militären, inte demokratin.

Val skulle mycket väl kunna hållas idag, om en vecka, eller om en månad, men det skulle inte förändra något i grunden samtidigt som stora risker tas. Istället för att enögt fokusera på val borde EU och USA långsiktigt göra mer för att stärka statliga institutioner, säkerhet och utbildningen.

En sådan politik har långt större chanser att motverka radikaliserings och främja en moderat islam, vilket också är en förutsättning att demokratin skall överleva.

Nicklas Norling är forskare vid Institutet för Säkerhets- och Utvecklingspolitik och biträdande redaktör för China and Eurasia Forum Quarterly.

1 januari 2008.